

אוקסנה וסיאקינה

מתוך המחזור האנשים האלה לא הכירו את אבא שלי

מרוסית: ולרי מיכאילובסקי

את השיר הזה

יבין רק מי שמבין בשירה עכשווית

כלומר, בסוגה של המשוררת

לידה יוסופובה ושל עוד חמשים משוררים ומשוררות שמוכרים את ספריהם
בחנות העצמאית "סדר המלים" במבואה של האלקטרו-תיאטרון.

עכשו אני עובדת בחנות ספרים

כל בקר אני מרימה וילון שחר

מוציאה ומסדרת ספרים על דוכנים

כל יום אני מסדרת אותם מחדש אני יודעת

בערב אחזיר את הספרים לאחורי הוילון

אני חושבת שזה דומה למנדלות בנדיסטיות

ואני גמדה שקדנית צוללת לשקט ומסדרת ספרים

יום חדש - סדר חדש

שהורסים אותו בערב

ועד אז הקונים ואורחי התיאטרון לוקחים או משנים את הסדר

אני חושבת שפשוטו כבודים מנדלה

הרוח והלחות עושים את שלהם

העטורים נמסים והחול מתערבב

אני רוצה לומר שהמנדלה שהגזירים סימו ממש זה עתה

משתנה אחרי רגע

ואחרי שעה היא בכלל לא כמו שנבנתה

כָּכָה גַם הָאֲנָשִׁים בָּאִים
לוֹקְחִים סְפָרִים וּמְדִיזִים מִמְּקוֹם לְמִקְוֹם
לְפַעֲמַיִם גּוֹנְבִים וְהוֹרְסִים
אֲבָל אֲנִי לֹא רוֹצֶה לְחַשֵּׁב עַל זֶה
אֲנִי חוֹשֶׁבֶת שְׂאֲנָשִׁים הֵם כְּמוֹ גֶשֶׁם אוֹ רוּחַ

כְּשֶׁהַמַּגְדָּלָה שְׁלִי מוֹכֵנָה
בְּמִקְוֹם הַכִּי גְלוּי אֲנִי מְנִיחָה סֵפֶר קָטָן מִפְּחִיד
סֵפֶר שֶׁל הַמְשׁוֹרְרֵת לִידָה יוֹסוּפּוֹבָה
בְּתַקְנָה שְׁמִישָׁהּ שֶׁלֹּא מְכִיר אוֹתִי וְאֵת לִידָה יִגַּשׁ וְיִקְנֶה
וְאִז אֶסְתַּכַּל לְאָדָם הַזֶּה בְּעֵינַיִם
אֶסְתַּכַּל לוֹ בְּעֵינַיִם בְּכָל הַרְף
וְאֶגִּיד אֶתָּה יוֹדֵעַ זֶה הַמְשׁוֹרְרֵת הָאֶהוּבָה עָלַי
וְהוּא יְבִין הַכָּל וְיִלְךְ וְיִקְרָא
כְּשִׁיגִיעַ לְפִסְיֻקוֹת שְׁלֵה יִזְכֵּר בִּי
וְיִהְיֶה אוֹ פְּשׁוּט יַעֲשֶׂה מִשָּׁהוּ
שְׁיִגְרֵם לִי לְהִבִּין בְּקִצָּה הַשְּׁנִי שֶׁל מוֹסְקָבָה
שֶׁהוּא הַגִּיעַ

בְּמִיחָד לְפָנַי הַצְּגוֹת יֵשׁ הַרְבֵּה מְאֹד אֲנָשִׁים וְכֻלָּם לוֹקְחִים לִידָים
אֵת הַסְּפָרוֹן הַמִּפְחִיד שֶׁל לִידָה
לוֹקְחִים אוֹתוֹ מִהַמְּקוֹם הַכִּי גְלוּי וּפּוֹתְחִים וּמְדִי סוּגְרִים וּמְנִיחִים בְּחִזְרָה
וְאַחַר כֵּן מְגַנְבִים מִבְּטֵים לְצַדְדִים, אִם מִשָּׁהוּ רָאָה,
שֶׁהֵם לְקַחוּ סְפָרוֹן כְּחַל עִם גּוֹפֵת אֲבִיו שֶׁל רוֹן מְיוֹאֵק

אֲנִי יוֹדֵעַת שְׁבַעֲצָם הַפֶּסֶל הַזֶּה מְאֹד קָטָן בְּמִצִּיאוֹת
כְּמוֹ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמֵּתִים

רוֹן מִיוֹאֵק סֵפֶר
שְׁכַשְׂרָאָה אֶת אָבִיו הַמֵּת
אֶת הָאָדָם הַגְּדוֹל וְהַחֲזָק הַזֶּה
הִפְתַּע לְגִלוֹת כְּמָה קָטָן וְיָכֵשׁ נַעֲשֶׂה
כְּשֵׁמֶת

כְּשֵׁרְאִיתִי אֶת אָבִי מֵת
נִזְכַּרְתִּי שְׁצָרִיךְ לְהַחֲזִיק אֶת הַרְגְּלִים
כְּדִי לֹא לִפְחַד
כִּן אָמְרָה הַדּוֹדָה שְׁלִי שְׁמַתָּה
בְּרַגְלִים שְׁלֵה לֹא הַחֲזַקְתִּי
הִיא מֵתָה בְּסִיבִיר מִשְׁחַפָּת
לִפְנֵי כְּמָה שָׁנִים
כָּל מִי שְׁאוֹמֵר שְׁהִיּוֹם מִחֲלִימִים מִשְׁחַפָּת
שְׁכַבְּר מְזֻמָּן לֹא מֵתִים מְזָה
אֲנִי עוֹנָה לוֹ

דוֹדָה שְׁלִי מֵתָה מִשְׁחַפָּת
וְלַעֲצָמֵי אֲנִי חוֹשֶׁבֶת
שְׁהִיא מֵתָה מֵעֲצָמָה
וְהַמְּנִיעַ הָיָה הַשַּׁחֲף
כִּכָּה הִיא קְרָאָה לְמַחְלָה
הִיא אָמְרָה אִם אֶת מְפַחֲדָת גְּשִׁי וְגַעֲי בְּרַגְלִים
וְאֲנִי חִכִּיתִי וְאַחֲזִיתִי בְּאֶבֶא שְׁלִי בְּקִצּוֹת הַנְּעֻלִים
הַרְגִּשְׁתִּי בִּידֵים אֶת הַרִיק דְּרֹךְ הָעוֹר הַמְּזִיף
וְחֹשֶׁבֶתִי, בְּטַח הֵם קָנּוּ לוֹ אֶת הַנְּעֻלִים הַכִּי זוֹלוֹת
מִכָּל הַנְּעֻלִים שְׁהִיוּ בְּסוֹכְנוֹת הַלְוִיּוֹת
וְהַנְּחִתִּי

הן עלו כשֶׁלש מאות רובל
עכְשׁו על רגְליו הן תלויות כמעט כמו אֲויר

הסתכלתי עליו
כשהבנתי שלא נורא
בְעֵצָם אף פעם לא היה נורא
אָבֵל הִיָּה צְרִיךְ לְשָׁמֵר על כָּלֵלִי הַטָּקֶס
הסתכלתי עליו
חֲשַׁבְתִּי אֵיזָה מוֹזֵר
דוֹמָה לְעֶסֶת נִיר

אָבֵל לא קָטָן
אָלָא
רִיק
אֲנָשִׁים מְשֻׁלְכִים אֶת הַסְּפָרוֹן הַכָּחֵל-אֶפְרַר הַזֶּה
כְּאִלוּ הִיָּה מְמַחֵטָה שֶׁל מִישָׁהוּ אַחֵר
או תמונת פורנו במעטפה
אָבֵל זֹאת שִׁירָה
וְהֵם מְתַבְּיָשִׁים מְזֵה אֲנִי מִסְבִּירָה
הַיּוֹם שׁוֹב הִיתָה הַצָּגָה
הָיוּ הִרְבֵּה אֲנָשִׁים לְבוֹשִׁים בְּסַגְנוֹנוֹת שׁוֹנִים
אָפְלוּ הִגִּיעַ נִרְאָה לִי שׁוֹמֵר רֹאשׁ שֶׁל מִישָׁהוּ וְלִקַּח סֵפֶר שֶׁל אֲנֹתְרוֹפּוֹלוֹג
מִפְּרָסֶם אַחַד וְאָמַר שֶׁזֶה אֲנֹתְרוֹפּוֹלוֹג טוֹב הָאֲנֹתְרוֹפּוֹלוֹג הַזֶּה אָבֵל על קולנוע
לא קרא אֲצִלוּ אף פעם אֲזוּ כְּדָאִי לְקִנּוֹת וְאַחֵר כֵּךְ הִגִּיעַ שׁוֹמֵר אַחֵר וּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ לְהַחֲלִיף
אוֹתוֹ בְּעִבּוּדָה כִּי קָנָה מֵאַפֶּה בְּבוּפָה וְרוּצָה לְאָכֵל וְאֲזוּ הַגִּבֵּר הַהוּא
שָׁלֵם מֵהָר וְיִצְאָ עִם הַחֵבֶר שְׁלוֹ.

אֲנָשִׁים הֵלְכוּ וְהִסְתַּכְּלוּ לְקַחוּ וְהִנִּיחוּ בַּמָּקוֹם
שֶׁנָּעוּ אֶת הַסְּפָרִים
קִנּוּ אוֹתָם

עָשׂוּ הַכֹּל כְּמוֹ אֲנָשִׁים רְגִילִים
שֶׁבֵּין מַעְרָכָה רְאוּנוֹהָ לְשִׁנְיָה
לֹא אוֹכְלִים מֵאֲפִים, לֹא שׁוֹתִים שְׁמֵפֵנִיָּה
עוֹשִׂים מִשְׁהוּ אַחֵר

וְאִזּוּ נִגַּשׁ אִישׁ מִבְּגֵר
הוּא לָקַח אֶת הַסֵּפֶר שֶׁל לִידָה וְהִתְחִיל לְקַרֵּא אוֹתוֹ מִהָאֲמֻצֵּעַ
אַחַר כֵּן דִּפְדַּף וְקָרָא אוֹתוֹ עוֹד
הִחְזִרְתִּי עֲדָף לְשׁוֹמֵר הָרֵאשׁ
וְאִזּוּ לְאֲנָשִׁים אַחֵרִים

הָאִישׁ הִנִּיחַ אֶת הַסֵּפֶר וְהֵלֵךְ
וְאִזּוּ חָזַר

עִם בַּחוּרָה מְטַפַּחַת
הוּא שׁוֹב לְקַח אֶת הַסֵּפֶר שֶׁל לִידָה
וְהֵעֱבִיר לְבַחוּרָה
הִסְתַּכְּלִיתִי עָלֶיהָ
וְהִיא בָּחֳלָצָה
לְבָנָה לְבָנָה לְבָנָה
עִם קַעֲקוּיעַ שְׁקוּף
עַל עוֹר יְפֵה יְפֵה יְפֵה
פָּרָצָה בְּצַחֲוֹק
הִיא קָרְאָה וְצַחְקָה וְדִפְדְּפָה
וְצַחְקָה

אִשָּׁה יָפָה יָפָה יָפָה
בְּמִרְכּוּז הַבִּירָה
בְּתִיאָטְרוֹן אֶפְנָתִי עֵכָשׁוּי
הַשְּׁפָרִיצָה צָחוּק עַל הַסְּפָרוֹן הַמְּפָחִיד בְּיַדִּיהָ

וְהַגָּבֵר שָׁאֵל אוֹתָהּ
אִם הִיא רוֹצֵה שִׁירָה כְּזֹאת לְעִצְמָהּ
וְהִיא עֲנָתָה לֹא
וְצַחֲקָה

הִיא סִגְרָה
אֵת הַסֵּפֶר מֵהָר וְקָלְטָה אוֹתִי בְּמִקְרָה
חִכִּיתִי לְמַבְט שְׁלֵה כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן

הִיא צַחֲקָה לִי בַּפְּרָצוֹף וְאִמְרָה לִי
תוֹדָה

כָּף קָרָה
כְּשֶׁהִיא הַתְּחִילָה לֹמֵר תוֹדָה
הַתְּחִלְתִּי לֹמֵר, אֵת יוֹדַעַת זֹאת הַמְּשׁוֹרְרֵת הָאֶהוּבָה עָלַי
אֲבָל הִיא לֹא הִיְתָה עֵדָה
מִבְּעַד לְגַחוּף שְׁבַתוֹדָה

צִלְצְלוּ לְמַעְרָכָה הַשְּׁנִיָּה
הַגִּיעָה מוֹכְרֵת הַתְּכֵנִיּוֹת שֶׁל הַהֲצָגָה כְּדֵי לְקַנּוֹת מְגֻזִין
אֲנִי הַחֲזַרְתִּי עֵדָף
וְהַפְּלַתִּי מִטְּבַע שֶׁל 50 קוֹפִיקוֹת

היא אַמְרָה לא נוֹרָא
אָבֵל אָנִי הַתְּחִלְתִּי לְחַפֵּשׂ אֶת הַמְטָבֵעַ עַל הַרְצָפָה
היא נְבוּכָה
כִּי חִפְשֵׁתִי אֶת הַמְטָבֵעַ הַזֶּה
בְּשִׁבְלָהּ בְּשִׁבְלֵי מוֹכֶרֶת הַתְּכָנִיּוֹת
אֲשֶׁה צְעִירָה
אָבֵל הִיְתָה לִי תְּחוּשָׁה
שְׁאֵנִי עֲדִין מְבִיטָה בְּאוֹתָהּ אֲשֶׁה
וְהִיא עֲדִין אוֹמֶרֶת תּוֹדָה
וּמוֹסִיפָה שְׁלֹא צְרִיכָה שִׁירָה כְּזֹאת
וְהִיא צוֹחֶקֶת צוֹחֶקֶת צוֹחֶקֶת
הִיא לֹא צְרִיכָה שִׁירָה כְּזֹאת
שִׁירָה כְּזֹאת לֹא שְׁוֶה לָּהּ
כְּמוֹ שְׁמֵטָבֵעַ
בְּשׁוּי 50 קוֹפִיקוֹת
לֹא שְׁוֶה לְמוֹכֶרֶת תְּכָנִיּוֹת בְּתִיאָטְרוֹן

מתוך 'רוחות הזעם'

אוקסנה וסיאקינה (נ. 1989) היא משוררת, פעילה חברתית ופמיניסטית רוסייה. ספרה הראשון 'פרוזה נשית' יצא לאור בשנת 2016. ספרה השני 'רוחות הזעם' ראה אור בשנה העוקבת, תחילה בהוצאה עצמית, ובשנת 2019 זכה בפרס "ליציי" ע"ש פושקין. וסיאקינה נולדה בסיביר, מקום שהפך למוטיב חוזר בשירתה. בראיונות שכלולים בספרה השני אוקסנה מספרת שרצתה לתת משמעות לקיום העלוב שמשפחה חוותה, לשיגרה האומללה, לנחיתות. "ניסיתי להבין... איפה ברצף ההיסטוריה והאמנות שמור מקום לסבתא שלי, לאוכל שלה שהיה כל כך חשוב לה. לא מצאתי את עצמי או את סבתי בספרות. רציתי שלכל מה שקורה לי, גם לדברים מעוררי סלידה, לדברים הכי מכווערים, תהיה משמעות". ואכן, בשיריה וסיאקינה מרבה להכניס פרטים אוטוביוגרפיים ולתאר את המציאות הקרובה: הילדות בפרובינציה, משפחה, אובדן, חוויות אלימות וגם אהבה. לדברי המבקרים, השירים שנכללים בספרה 'רוחות הזעם' הם בין השירים הפמיניסטיים הרדיקליים ביותר שנכתבו בשפה הרוסית.